

Vista general de la Model de Barcelona

/ Robert Romas

L'infern de les presons

La llei del silenci és la que marca la forma de vida i el ritme de la presó Model de Barcelona. I la llei del silenci és la que impera a l'hora de cercar proves i declaracions públiques entorn de la possible corrupció de persones que, suposadament, han de vetllar per al compliment de la justícia, és a dir, funcionaris i advocats.

De la corrupció a la Model podrien fer-se tres grans apartats: venda de seccions obertes; tràfic de droga i alcohol, i entrada i tràfic d'armes per a les fugues. Mai no hi ha, però, proves ni denúncies formals per escrit, i les diverses fonts que han col·laborat en l'elaboració d'aquest reportatge s'han negat en tot moment a donar-se a conèixer.

Dia rere dia, molts dels mil tres-cents cinquanta homes que malviuen en la

Laura PALMÉS

Model de Barcelona aprenen noves vessants del llenguatge de la duresa i aprenen, també, a callar. Intentar descobrir-ne l'entrellat de la corrupció, amb noms i cognoms, és topiar amb el cercle: les autoritats penitenciàries argumenten la manca de proves per a poder investigar, «perquè nosaltres no podem fer cas dels rumors», i els presos no parlen; en tenen prou amb les seves condemnes.

Un home que ha passat sis anys a la presó —«i potser hi tornaré algun

La situació dels presos és inhumana

/ Ferran Sendra

dia»— em deia: «¿Com vols que nosaltres donem la cara i expliquem tot el que sabem, identificant les persones? Quan som allà dins callem, perquè ens convé, d'altres callen perquè necessiten la droga, i, encara, uns altres tenen una ruïna tan gran —molts anys de condemna— que l'única cosa que volen és aconseguir diners per resoldre la vida a la família que tenen fora... Si hi hagués possibilitats reals de canvi, seria tota una altra cosa...»

Les velles tesis que sustenten el sistema penitenciari, la reinserció i la rehabilitació del delinqüent entre reixes, entren en contradicció amb el que s'esdevé en realitat: estar a la presó significa, per a quasi tothom, un aprenentatge quotidià de violència i de la delinqüència, i una renúncia pràcticament generalitzada a l'esperança de modificar, de canviar algun dia. El fet que aquests dos conceptes, el de la reinserció social i el de les presons com a escola

de delinqüència, hagin esdevingut dos tòpics, no fa més que demostrar que el sistema penitenciari ha entrat en crisi.

Règim de graus oberts

Un dels màxims exponents de la corrupció a la Model podria ser, segons fonts de dins i fora de la presó, el tràfic amb les classificacions a segon i tercer grau, i concretament amb els permisos extraordinaris i les seccions obertes. Per a gaudir el segon

grau, cal, entre molts altres supòsits teòrics, com ara la bona conducta, per exemple, haver acomplert una quarta part de la pena imposada. És un règim semiobert pel fet que es poden concedir permisos d'eixida, amb caràcter extraordinari o coincidint amb festes assenyalades.

El tercer grau significa tenir un règim obert, per això es diu secció oberta. Quan té una secció oberta, el pres que pugui acreditar que té feina fora de la presó, n'ix els matins i hi torna els vespres. Alhora, tant els que tenen una carta de treball com els que no, poden sortir els caps de setmana.

Una persona de les tres que integren l'equip de tractament de la Model és, segons les denúncies que he rebut, la qui, amb enllaços a l'exterior —diverses persones han coincidit amb quatre advocats—, trafica amb els permisos i les seccions obertes, a canvi d'una quantitat important de diners, que pot arribar al mig milió de pessetes, o també, de regals costosos.

Mai no hi ha hagut proves per escrit d'aquest tràfic, però, de les diverses informacions, se'n pot deduir diverses fórmules de cobrament, mitjançant un cotxe deixat en un determi-

Per què passar fred?

escalfeu-vos per poca pela i de forma no contaminant:

llegiu literatura eròtica catalana

demaneu-lo al vostre llibreter

si us fa vergonya(?) us l'enviarem: escriviu o truqueu a

El Llamp, apartat 9034 - 08080 Barcelona - telèfon 217 36 06

nat pàrking, on eren dipositats els pagaments, o a través d'ingressos bancaris procedents d'una altra zona de l'Estat espanyol, per tal d'eludir possibles investigacions.

Darrerament, segons diverses fonts, es vigila de molt prop l'Equip de Tractament de la Model, per la qual cosa no es pot dir que aquesta pràctica es produeixi tan habitualment com abans.

*Tres-centes mil
o quatre-centes mil*

Segons un ex-pres, que

en el reportatge emès al circuit català de TVE eixia amb la cara a contrallum: «Hi ha persones que tenen diners i paguen una secció oberta, i hi ha persones que fa tres anys que estan a la presó i no els classifiquen. I hi ha persones que

porten quatre mesos i estan condemnats, i als sis mesos tenen un tercer grau, i als set una secció oberta; és evident que ho paguen.»

Al seu torn, l'advocat penalista Mateu Seguí indicava que «la constància

La reinserció i la rehabilitació del pres es contradiuen amb la realitat.

que jo en tinc és a nivell del que diríem *vox populi*. Ara tinc un pres a la Model que porta cinc anys a la presó, amb una condemna ferma de fa dos, i encara no l'han classificat, malgrat que s'han fet nombroses instàncies a la direcció.

Aleshores, la família, la companya d'aquest home, m'ha manifestat, i ho ha fet públic, inclús, a través del Síndic de Greuges de Catalunya, que té notícies que hi ha una persona implicada, i que a través d'un advocat cobra una quantitat important de diners per tal que es tramiti més ràpidament la classificació. Ella em parla de tres-centes, quatre-centes o cinc-centes mil pessetes. És un problema greu i objectiu. Per això, demanem a la direcció general de presons a Catalunya que investigui aquest fet concret.»

El director de la presó Model, José Martínez Socias, que substitueix des del mes d'agost passat el cessat Emili Llàser, nega haver rebut rumors sobre aquesta qüestió: «En primer lloc, perquè jo no he pogut dedicar-me plenament a l'equip. Jo arribo ací, es reuneix l'equip amb mi per fer una classificació, em porten una relació d'interns que, efectivament, estan en condicions per a poder classificar-los. Aleshores, davant d'això i de l'informe que em presenten la jurista criminòloga, l'assistenta social i l'educador, decidim entre tots quatre.»

El director de la Model, però, no responia igual en demanar-li si ell decidia alguna cosa o si li ho donaven tot fet —«no, jo tinc la meua veu, i en cas d'empat decideix la veu, el vot del president»— i, en ser preguntat una altra vegada per què aleshores havia dit que l'informaven: «És clar

Mateu Seguí: «el funcionari corromp el pres».

/ Robert Ramos

que m'informen, jo no puc entrar a fons en la qüestió de la classificació.»

«Xavier Hernández, director general d'Institucions Penitenciàries de la Generalitat, considera impossible que a la Model es pugui traficar amb seccions obertes: «Miri, la classificació en secció oberta comporta una proposta de l'equip d'observació i classificació del centre, del qual formen part el director, el sots-director, els membres de l'equip tècnic destinats a la Model, un educador i una assistenta social. I això són moltes persones, i no fan més que la proposta. La classificació, d'acord amb aquesta proposta, que unes vegades s'aprova i altres no, es fa a la direcció general. Pensar que tantes persones de la direcció general puguin estar implicades, i consegüentment jo mateix, en la venda d'una secció oberta, és totalment impensable.»

Amb tot, en indicar-li el que havia dit el director de la Model, Xavier Hernández indicava: «Jo no puc, ni ho pot fer cap ciutadà espanyol, implicar persones des del rumor.»

«He rebut droga de funcionaris»

Les autoritats peniten-

ciàries també podrien considerar un rumor les declaracions l'ex-pres davant les càmares de TV: «Fa quatre mesos, vaig entrar a la Model i ja em van oferir heroïna. Jo he rebut droga de funcionaris.» No va donar-ne noms, no en tenia proves, o no les havia volgut buscar per por a represàlies.

Queden lluny les lluites massives, els motins i les vagues de fam que els presos protagonitzaren els anys 1977 i 1978 per reclamar la reforma penitenciària, i el seu dret a viure amb dignitat. Alguns dels motins d'ara són per fer-se amb droga —com el del Vaquilla el 14 d'abril d'enguany— i cada vegada

són més abundants les pallisses i les matances entre presos per aconseguir-ne. El preu del cavall es quadruplica en relació al carrer.

La infiltració de l'heroïna a la Model ha rebaixat el nivell de lluita col·lectiva dels reclusos. I no és estrany, per això, que es denunciï que els dos funcionaris més implicats en el tràfic estiguin connectats amb l'extrema dreta. Grups mafiosos controlen el tràfic de la droga a la Model.

Les connexions de la segona galeria, on hi ha els tallers, són essencials. I la sisena, on són els delinqüents de coll blanc, n'és el punt central. Un altre punt important en el tràfic ha estat la infermeria. Pel que fa a la quarta galeria, la dels multireincidentes, un noranta per cent dels quals són toxicòmans, és el mercat per excel·lència de l'heroïna. Els de la quarta en són els compradors.

Segons declaracions de l'ex-pres, que ha estat toxicòman, a la sisena galeria es fa molt més fàcil l'entrada de droga. Unes altres fonts indiquen que els presos de la sisena tenen accés als patis de la resta de galeries. L'ex-pres explica la distribució de la droga a la Model: «De la quarta s'en-

/ Ferran Sendra

El jutge de Vigilància Penitenciària i el governador de Barcelona visiten la Model a l'octubre del 83

ARAGELL BANYULS

AL QUE QUIERE VIVIR

ESPECIAL
PER LA PAU

CINE ROXY - GANDIA -

28 de desembre, 10'30 nit

via una persona que va a la sisena, on l'espera una altra que li passa uns determinats grams d'heroïna. El de la quarta trasllada la droga de la sisena a la seva galeria, i rep a canvi una quantitat determinada de droga per punxar-se, per-

no es pot dir que faci una veritable tasca d'investigació.

Canals d'entrada

Una de les entrades més habituals de la droga ha estat la de tallers. El nou director ha col·locat un

Xavier Hernández:

«Sempre arriben rumors, però en aquest com en altres àmbits de la vida, cal donar-los una validesa molt escassa. Denúncies formals, pel que fa a implicacions de funcionaris en

meix dins. Sempre hi ha sospites d'un altre canal d'entrada a la Model. D'altra banda, recordo que no fa gaires anys que, a uns funcionaris de la presó de Carabanchel, se'ls va obrir un expedient, i em penso que unes diligències

La trama de l'heroïna es vincula directament amb els funcionaris d'extrema dreta.

què també és un ionqui. Allí, el traficant de veritat no es punxa, ni s'arrisca a anar a agafar-la ni a portar-la. A la tercera passa el mateix. Després, a la quarta galeria hi ha quatre persones distribuïdes en diversos punts: planta, primer pis, segon pis, i es passa la droga d'un lloc a l'altre. Si no es pot comprar amb diners, doncs, es fa amb joies i or.»

També hi ha presos que es prostitueixen per comprar droga. A la Model els toxicòmans no tenen una assistència sanitària específica, i de moment l'única cosa que es fa en aquest àmbit és intentar tallar el tràfic de droga, esmerçant bona part del pressupost en mesures de seguretat, només de cara als interns. Segons fonts pròximes a la presó, s'està aconseguint de convertir la Model en una veritable gàbia.

El gos antidroga, que ha costat prop de vuit-centes mil pessetes, treballa en hores diferents, al matí. I, segons els mossos d'esquadra que el duïen el dia que vam entrar a la Model,

Teresa Sánchez Concheiro: «posicions clares davant la droga»

/ Robert Ramos

enreixat més espès a les finestres, per impedir el llançament de paquets. Amb tot, segons diverses fonts consultades, l'entrada d'heroïna té lloc a través dels camions de les firmes comercials. Això no vol dir que aquestes firmes comercials ni els mateixos transportistes en tinguin coneixement. A la presó algú s'encarrega de recollir-la i se'n preocupa de la distribució.

Tampoc no ha estat possible arribar fins al final en la comprovació dels noms dels funcionaris o les persones el treball de les quals es relaciona amb la Model suposadament implicats en el tràfic de drogues. Aquest ha estat el parer de diverses persones sobre la qüestió:

el tràfic de droga, no n'hi ha.»

Antonio Donate (jutge de Vigilància Penitenciària): «Fins ara, en el temps que porto en aquest jutjat, quasi dos anys, no he rebut cap denúncia formal contra cap funcionari per tràfic de droga. Sí que han arribat, per via del rumor, informacions en converses privades o en contactes amb altres institucions, però, com que no comptem amb dades concretes, amb les quals poder iniciar realment una investigació, aquesta no ha estat possible.

Sánchez Concheiro (advocada penalista): «Mai no s'ha fet una estadística comparativa de la droga que entra pel sistema de les pilotes i la que es consu-

prèvies en un jutjat, per tràfic de droga.»

Ex-pres: «Hi ha funcionaris que participen en el tràfic de droga. Jo he intentat passar droga a través de funcionaris. Però ho vaig deixar estar per por, perquè m'he adonat que no vull arriscar-me a res.»

Martínez Socias (director): «Jo no em fio ni de mi mateix, aquest és el meu lema. No em refio de ningú, però, en principi, haig de creure en l'honorabilitat de tots els funcionaris. Si n'hi hagués algun d'implicat, cauria sobre ell tot el pes de la llei, i de fet estic fent investigacions en tots els llocs, i puc dir que la presència de la droga ha disminuït un dos-cents per cent a la presó. M'arriben

«La droga té vint-i-vuit mil maneres d'entrar a la Model»

rumors de tots els llocs; de funcionaris, d'interns, de familiars, inclús d'advocats. La droga hi entra per tots els llocs. Pot entrar-hi per subministraments, en llaunes; hi ha vint-i-vuit mil formes d'entrada.»

Mateu Seguí (advocat penalista): «A nivell d'experiència professional, encara que evidentment no

ho puc demostrar amb proves —les proves són difícils d'aconseguir—, puc dir que tinc prou elements per a denunciar públicament que el funcionari, almenys, corromp el pres.

Hi ha un client meu que fa mesos que és a la presó, i em diu que cada dia es punxa heroïna. ¿I qui li la

passa? No ho sabem. La visita de la família es produeix amb una sèrie d'impediments; ni tan sols es poden abraçar. D'altra banda, també hi ha una visita meua, però bé, jo exposaria al poder públic que m'investiguin a mi, per si he passat res. Precisament, aquest home que compra heroïna a la presó, la pren adulterada; això li ha produït una alteració física greu, i els mateixos serveis mèdics de la presó l'han enviat al Clínic. En l'hospital, el metge li ha dit: "Si trigues més de mitja hora, ací no arribes."»

L'ex-pres sap, com saben els toxicòmans que són a la presó Model, que allà l'heroïna s'adultera sovint, «amb guix, o pastilles. ¡Qui sap amb quina cosa la poden adulterar! Aleshores pots agafar malalties a la sang, a la pell, una endo-

carditis o una infecció d'os. Després, és molt greu el mal estat de les xeringues, perquè per una xeringa que val al carrer cinquanta pessetes, te'n demanen mil dues-centes». L'estada dels toxicòmans a la Model potencia el tràfic de droga.

És també una forma de callar els presos. Molts es demanen què passaria si a la presó es tanqués l'entrada de droga, quan hi ha tants addictes a la dura. Aquesta pregunta, però, evidencia la manca d'una atenció mèdica específica per als toxicòmans, que, a més, han delinquit per aconseguir-la. Les autoritats penitenciàries no semblen disposades a entendre que el lloc dels toxicòmans no és el d'una presó.

Xavier Hernández, director general d'Institucions Penitenciàries de la Generalitat, afirmava: «el lloc dels toxicòman depèn de cada toxicòman i depèn de cada cas, però, en principi, cal un establiment de rehabilitació de toxicòmans. La presó és el lloc dels delinqüents. Nosaltres en tenim que, en algun cas, a més, són toxicòmans».

Per a Maria Teresa Sánchez Concheiro, la presència d'un tràfic de droga a la presó «significa una hipocresia per part de l'estat, que en penalitza el tràfic, i el permet en un establiment institucional. D'altra banda, crec que les autoritats penitenciàries ja no poden dir que no hi ha tortura a les presons espanyoles. Una cosa és que els funcionaris hagin aturat els colps i una altra és que encara consintixin que els presos es facin agressions greus, de vegades violacions, que també són agressions terribles, i de vegades la mort. Per a mi, això és una tortura encoberta».

 Venta del Toboso
RESTAURANT
No tanquem cap dia
Mar, 22 - Tel. 332 30 38 - València-3

Maria Teresa Sánchez Concheiro pensa que, davant de la droga, «s'han d'adoptar posicions clares i molt valentes: o la droga es legalitza, i és una posició en la qual, potser, jo no estic d'acord; o s'aplica el decret de metadona, que és l'heroïna química; o es fa una rehabilitació.

Evidentment, jo crec —continua l'advocadesa— que, si es decideixen a donar la droga lliurement, ens evitarem situacions tan penoses i greus com la del Vaquilla, del 14 d'abril del 84. Crec que s'ha de fer un tractament de metadona; és millor donar-ne que no que hi hagi morts, violacions i *sirles* (robar a un altre pres), i una inseguretat ciutadana a la presó, perquè els presos són ciutadans, per aconseguir una paperina d'heroïna que en conté un vuité de gram.

Per la seva banda, el jutge de Vigilància Penitenciària indicava: «he de partir del fet que són a la presó. Aleshores, tan sigui amb caràcter preventiu, o com a penats, entenc que és absolutament necessari que siguin atesos mèdicament, perquè tot intern té dret a la salut; i en segon lloc, que si són dins, han d'estar necessàriament aïllats dels altres interns».

Trama ultra

Són importants les connexions dels cap de la màfia a la Model i els grups ultres, que reben un tracte de favor per part dels funcionaris implicats en aquesta trama. El director de la Model ho nega: «hi ha gent amb les seves ideologies, però ací cal respectar el reglament, i la Constitució».

L'ex-pres, al seu torn, afirma: «crec que hi ha funcionaris d'extrema dreta, bastants, perquè, els

tracten molt bé els presos ultres, i crec que n'hi ha alguns que passen heroïna dins».

L'advocat penalista,

tant el Jutjat de Vigilància Penitenciària com el Jutjat d'Instrucció número dotze han obert una investigació sobre el tema. La

Els permisos i les seccions obertes, com tot a la presó, tenen un preu.

«Fins i tot podria haver-hi un tanc a peces».

/ Ferran Sendra

Mateu Seguí, va presentar fa dos anys una denúncia al Jutjat de Vigilància Penitenciària, «dient que hi havia una trama negra a la presó. Trama negra que anava contra persones concretes, de funcionaris concrets de la Model lligats amb una sèrie de presos, diguem-ne, de dre-

recció de la presó, mentre el jutjat ha continuat demanant informació, no n'ha informat».

Tràfic d'armes

«La presó és plena d'armes, fins i tot podria haver-hi un tanc a peces», afirmaven fonts lligades a funcionaris. L'entrada d'armes ha seguit el mateix

procediment que el de les drogues, i, segons l'advocat Mateu Seguí, poden haver-hi funcionaris implicats: «Crec que sí, a través dels presos de la Model, i això lliga amb la denúncia que vam fer al Jutjat de Vigilància Penitenciària fa dos anys. Vam assenyalar-hi que hi havia un tràfic d'armes, un tràfic a nivell reduït, de pistoles o d'armament a aquest nivell. Això és cert.»

El director de la Model afirma amb èmfasi: «en aquests moments, no hi ha armes dins de la presó. Sempre hi ha rumors, però sembla que és per posar nerviosa molta gent. Tots els funcionaris passen pel detector de metalls. No se'ls pot escorcollar. Passen pel detector de metalls i, mentre sona, s'han de traure coses de les butxaques. Això detecta el metall, però no la droga.»

I mentre la llei del silenci continua encara marcant el ritme de la presó Model, l'advocat Mateu Seguí recorda una conversa que va tenir, fa dies, amb el delegat del govern a Catalunya, «que és amic meu i em deia, parlant entre nosaltres, que el que el preocuparia més és entrar a la Model, ell o un familiar, perquè "si ets menor, la primera cosa que passa és que et poden violar o et violen, la segona és que et donen droga, i la tercera que et poden classificar o no, més o menys segons el que paguis". Vull dir que és una cosa pública i notòria, i que, si hi ha corrupció, no és obligatori que el mateix pres ho denunciï, sinó que la justícia i la fiscalia, i el poder establert, investiguin pel seu compte.

Que no demanin proves, que les poden trobar ells si van al punt on han d'anar, que és la presó, i que hi vagin diàriament, si cal».